

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena: Na celý rok — — 4 koruny — hal. Na pol roka — — 2 „ — „ Na štvrt' roka — — 1 „ — „ <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ: JÁN MOLNÁR.	Redakcia a vydavateľ'stvo: Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do noviny ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stlpcovčes nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpáť nedávajú.</i>
---	--	--

Potrebnosť ľudovej strany kresťanskej.

Staré porekadlo hovorí: Kôň má štyri nohy a predsa sa potkne. Veľmi sa potknul v politicko-kresťanskom ohľade gróf Ján Zichy, keď pri zahájení Krajinského Kongressu katolíckeho, ku veľkému prekvapeniu na tisíce shromáždzeného obecnstva také osobné náhlady vyvinul, ktoré žiadon veriaci katolíci schvaľovať nemôže. Spomenul nadovšetko tri veci, ktorými dostatočne označil zcela nespoľahlivé kresťanské jeho smýšľanie a katolíkom Uhorska zavalil príčinu ku všestrannému pohoršeniu. Veď skutočne hlboko pohoršiť sa musí nad tým každý katolíci, keď on pri zahájení Katolíckeho Kongressu opovážil sa povedať:

1. Netreba osobytnej katolíckej stránky;
2. netreba takej politickej tlače, ktorá aj v politike verejne podporuje katolícku mienku a konečne
3. že v zoštátnení katolíckych škôl nielo žiadneho nebezpečenstva.

S tymito osobnými náhľadmi človeka, ktorý na pleciah kresťanskej ľudovej strany dosiahol terajšej významnosti, nemienili sme sa ani zaoberať. Núti nás ale k tomu tá okolnosť, že tlač našich protivníkov, spomenuté osobné náhlady vykladá dľa svojej chuti a z toho bez všetkého základu na to nasleduje a tým balamúti obecnstvo, že v katolíckom tábore panujú nedorozumenia, spory, ba, ako to jedon novinár zlomyseľne písal: samé zvady. Nebojte sa! V katolíckom tábore neni žiadneho nedorozumenia, sporu a tým menej zvady. Toto sme povinní

už aj z tej príčiny verejne povedať pred celým svetom, aby katolícke obyvateľstvo krajiny ani len neprišlo na tú myšlienku, že my kepeňom našeho kresťansko-politického presvedčenia podobne prehadzujeme, ako ten, čo na Kongresse jeho osobnými náhľadmi prekvapil katolícky svet.

Každý zdravého rozumu človek nahliadne, že spomenuté, keď aj hneď z predsedníckeho stolca, na Kongresse povedané slová neoznačujú stanovisko čisto katolícké a sú len osobné náhlady jednotlivého, ináč ctihodného človeka.

To bolo vídať hneď, ako tie slová odzneli, i v samom Kongresse, kde ohromná väčšina *samostatnú politickú organizáciu za životnú otázku považovala všetkých katolíkov.* Škoda bolo teda zbytočnosť kresťanskej ľudovej strany spomínať a katolíkom radiť, aby do jakejkoľvek politickej stránky vstúpili. Keby sme túto hlúpu radu nasledovali, náš katolícky ľud by pri voľbách zas nevedel, koho sa mu treba držať, komu má veriť a v kom dôverovať.

Každá politická stránka má svoj program. Stránka 48. na príklad drží sa pevne tej zásady, že katolíkom všetky školy treba odobrať. Či viere svojej odovzdaný katolíci len pre túto zkazonosnú zásadu môže vstúpiť do tejto stránky? Krom toho je v tejto stránke ešte i 22 židov, ktorí tam hlavný zástoj hrajú! Stránka ústavných verejne vyznáva a chlubí sa s tým, že je liberálna. Pravý katolíci teda v tejto politickej stránke tiež nemá čoho hľadať. Členovia ľavej strany zas jednostajne vykrikujú v sneme, prečo kultusminister vymenúva za profesorov toľko katolíkov. Máme teda túto stránku podporovať, ktorá by každého katolíka v lyžičke vody uto-

pila? Stránka národnostných vodcov je vôbec známa. Katolícku cirkev, jej biskupov a kňazov v Uhorsku ešte nikto natoľko nepotupil, ako títo ľudia. Tejto spoločnosti nemôže sa pripojiť žiadon veriaci katolík. No a socialdemokratom nesmie byť žiadon poriadny človek. **Zdravý rozum to teda sám sebou donáša, aby každý seba-povedomý katolícky občan hlasoval len na kresťanskú ľudovú stranu, bo jedine táto politická strana bojuje za slobodu katolíckej cirkvi a za víťazstvo mravov kresťanských.**

Kresťanskú ľudovú stranu krom náboženských ohľadov, odporúčajú ešte aj iné dôvody. Politické účinkovanie kresťanskej ľudovej strany je nepretržená refaz úspešných bojov za práva, záujmy a blaho pospolitého ľudu. Nebolo a neni tej, čo hneď i najnepatrnejšej neresti ubohých malých ľudí, ktorej by sa nebola zaujala kresťanská ľudová strana. Proti ukrutnostiam krajinskej správy, atrocitám orgánov verejnej administrácie, proti gšeftovaniu ablegátov, šafáreniu úžerníkov, proti luhaninám židovskej tlače, šalbiarstvam burzy a vyžieračstvu židovských bankárov, ktorá politická stránka bojovala tak odhodlane a vytrvale, ako kresťanská ľudová strana? V politických zápasoch v dobe darabantov najzmužilejšie vystúpila kresťanská ľudová strana, natoľko, že vzdor malému počtu jej členov, uznať museli i samí jej protivníci, že v politickom vážnom smýšľaní, neunavnej pracovitosti, miernosti a odhodlanosti, kresťanská ľudová strana nemá páru. Preto aj kým v čas panovania koalície každá strana tohoto spojenia utratila z popularity, za kresťanskú ľudovú stranu oduševnili sa ľudia v najširších vrstvách, bo každý rozumný prinútený je nahliadnúť a vyznať, že obozretnejšej politickej strany nieto, ako kresťanská ľudová strana.

Keby nebolo bývalo kresťanskej ľudovej strany, židovská liberálna strana nikdy by nebola padla. Bánffy, Tisza, Kristóffy ešte podnes panovali by u nás v politike.

Keby nebolo bývalo kresťanskej ľudovej strany, s voličmi zachodili by i teraz ako s hovadami, grobiánili by im a trýznili by ich, ako pod voľbami roku 1896.

Keby nebolo bývalo kresťanskej ľudovej strany, katolícku cirkev Uhorska by už dávno boli orabovali o jej majetky, práve tak, ako to

urobili vo Francúzsku, boly by nám už dávno odobrali naše školy a naše dietky vychovávali by v duchu pohanskom.

Keby nebolo kresťanskej ľudovej strany, katolíkov by vytísali z verejných úradov na celej čiare, tak ako robili pod starým Kolomanom Tiszom.

Keby nebolo kresťanskej ľudovej strany, neboly by utvorené tie nesčíselné katolícke ustanovizne, ktoré teraz prekvitajú a ktoré katolicizmus v Uhorsku na nohy postavily.

Keby nebolo kresťanskej ľudovej strany, vzteklé bandy socialdemokratov, freimaurerov a voľnomyselníkov bez prekážky by zdieraly náš pospolitý ľud.

Keby kresťanskej ľudovej strany nebolo v parlamente, starý kóšer-liberalizmus prišiel by ku vláde a v parlamente, v ministerstvách a v stoličných domoch rozvalovali by sa zas *liberálni páni*.

Keby nebolo kresťanskej ľudovej strany, nemali by sme ani katolíckych Kongressov! O tomto všetkom, pravda, presvedčený je každý rozumný človek. Každý musí preto nahliadnúť, jak veľmi potrebná je kresťanská ľudová strana, bo keby táto zanikla, zanikne s ňou celá kresťanská politika snáď navždy v Uhorsku.

Neni na tom dost, keď sa len modlíme a keď iba na spoločenskom dejišti pri veľkých paradách vychvalujeme sa s našou slávnou minulosťou a s peknou budúcnosťou, ktorá čaká na katolíkov, lež spojenými silami pracovať nám treba na polepšení stavu prítomnosti. Jestli my katolíci, do krajinského snemu nevtiahneme ako osobytná pevná politická stránka, urobíme tak, ako keby sme sa v čas vojny skovali medzi sriadené čaty našich nepriateľov, zkadial len na našich ľudí môžeme strieľať. Staré porekadlo praví: Kto sa mieša medzi otruby, sožerú ho ošípané. Ako osvedčení katoľci neideme preto medzi iné stránky.

My katolíci z ohľadov sociálnych, politických, náboženských a cieľuprimeranosti najvyššie potrebujeme v Uhorsku osobytnú katolícku, samostatnú stránku politickú a takúto máme v kresťanskej ľudovej strane.

Buď Bohu chvála, že ju máme! Gróf Ferdinand Zichy, Ján Molnár a Štefan Rakovszky utvorili ju jejich múdrosťou. Láska a vernosť

katolíckeho ľudu prispely k jej mobútnosti. Nápady jej nepriateľov ju upevnily. Neni príčiny ani potreby, aby pekná a nepoškvrnená zástava jej v prach klesla.

Svätú vieru našich predkov, mravy kresťanské a katolíckeho Uhorsko zachrániť môžeme jedine pomocou kresťanskej ľudovej strany. Len kresťanská ľudová strana obráni naše školy katolíckeho, katolícky ľud len ona spojí v jednom tábore, len ona vládze utvorí mohútnu tlač katolícku, **preto aj neskladnú vernosť do smrti sl'ubujme kresťanskej ľudovej strane. Nech žije kresťanská ľudová strana!!**

Michal Zsilinszky.

V celom Uhorsku dostatočne známy Michal Zsilinszky je popredný vodca budapeštianskych freimaurerov a inšpektor ev. a. v. cirkvi baňského dištriktu. Ako môže byť osvedčený freimaurer inšpektor cirkvi ev. a. v. a predsedom konventuálneho jej zasadnutia, túto veľkú hádku rozlúštiť môžu len cirkevníci ev. a. v. Označuje to zaiste čudné náboženské smýšľanie týchto cirkevníkov. Veď každý kresťan vie, že osvedčený freimaurer, aký je Michal Zsilinszky, nepatrí do evanjelického Konventu a tým menej hodí sa za inšpektora cirkvi v. a. ev. dištriktu baňského. Keď si aj naši bratia evanjelici Michala Zsilinszkyho vyvolili za inšpektora, dopustili sa takej chyby, ako keďby kto capa spravil zahradníkom. Ako cap, i ten najpeknejší, škodu robí v každej zahrade, tak aj Michal Zsilinszky, už aj z tej príčiny, že je osvedčený freimaurer, na hroznú škodu, ba doprosta na záhubu je tej ev. cirkvi, ktorej by mal byť inšpektorom. K tomuto presvedčeniu prídu i sami bratia naši evanjelici, keď Michala Zsilinszkyko rabulistické výbuchy proti katolíkom nestranne a zcela povážia.

Michal Zsilinszky je dľa jeho remesla vyslužený štátny sekretár. Cez celý jeho život prevádzal liberálnu politiku. On z politiky žil a aj zbohatnul. V Šándor-ulici hlavného mesta vystavil si skvostný palác. S hmotnými úspechami zkazonosného účinkovania jeho Michal Zsilinszky by celkom mohol byť spokojný. Zdá sa ale, že mu to všetko, čo dosiahol, ešte neni

dost a preto chce robiť rozbroj medzi katolíkami a kresťanskými konfessiami. Mysľ si snáď, že je v mútnom ľahko loviť ryby. Preto už druhý raz, v Konventoch ev. cirkvi a. v., napáda pápeža, biskupov, nariadenia a učenie katolíckeho cirkvi. Ako predseda konventu spomína veci, ktorým sa tolko rozumie, ako sliepka pivu.

Nemožno určiť, čím oplýva viacej Michal Zsilinszky, či hlúposťou alebo nenávisťou proti katolicizmu. Veď je to nešeredná hlúposť, keď Zsilinszky povedá, že úpravy biskupov, poľažne pápežskej konštitúcie «Provida» «v srdciach ľudu ničia úctu ku zákonom a podkopávajú kresťanskú lásku tých, ktorí si túto viac vážia, ako uzavretia svätej rímskej stolice a tridentskej synody». Z týchto slov prinútení sme na to nasledovať, že Zsilinszky konštitúciu «Provida» a úpravy biskupov alebo nikdy nevidel, alebo keď ich snáď videl a čítal, im docela nerozumie.

Je to ale neslýchaná opovážlivosť, že Zsilinszky nariadenia rímskej svätej stolice a úpravy biskupského sboru ako predseda posuduje v Konvente. Či sa podobnej nestidatosti dopustili kedy katolíci v jejich shromaždeniach alebo Kongressoch? Nikdy! Katolíci v jejich shromaždeniach nikdy nespomínajú učenie Lutera, Kalvína a iných, nariadenia a úpravy predstavených iných cirkvi nikdy nefalšujú a netupia, ako to Zsilinszky už opätne robí. Nazdáva sa, že mu ako starému, zodratému liberálovi proti katolíkom všetko je dovolené.

Michal Zsilinszky ale jeho hlúposťami najviacej škodí samej evanjelickej cirkvi a, v. Vyslovil v Konvente už druhý raz tú žiadosť, «aby XX. zák. čl. z r. 1848. v celej jeho rozsiahlosti staťočne bol prevedený, aby prirodzený oprávnený vývin cirkevného života (protestantov) nebol hatený starodávnymi privilegiami a z týchto vyplývajúcim potupným odanením». Zsilinszky spomína starodávne privilegia a z týchto vyplývajúce potupné odanenie. Že protestanti dostávajú od štátu ročite 3 milliony podpory, to je celkom nové privilegium, ale len protestantov. Protestanti dostávajú od štátu 3 milliony. To je jejich privilegium. My katolíci máme len to smutné privilegium, že ku tým 3. millionom, ponač nás je najviacej v krajine, v porciach najviacej prispievame a nemáme ani haliera štátnej podpory. Dľa spravodlivosti by na tie

3 milióny štátnej podpory pre protestantov platí mali len protestanti. Katolíci sa ale ochotne probujú zákonom a platia aj na podporu pre protestantov. Z povďačnosti za to nadá nám Zsilinszky.

Prevedenie XX. zák. čl. z r. 1848, v celej rozsiahlosti žiada si Zsilinszky. Pod tým, medzi iným, rozumie sa rovnoprávnosť všetkých uznávaných a prijatých vierovyznaní. Dobré! Katolicizmu ako náboženstvu, ktoré vyše tisícročia jestvuje v Uhorsku, na základe ktorého Uhorsko je založené, ktorému Uhorsko ďakovať musí kultúru, mravné a hmotné zveladenie na vonok a znútra: tento Katolicizmus žiada si vo svojom vlastnom aspoň rovné práva, ako ich majú iné vierovyznania, ktoré uznal a prijal. Či ich ale má? Protestanti majú autonomiu a aj ku tejto im pomohli katolíci. Kde je ale autonómia katolíkov? Je to rovnoprávnosť? Protestanti, ako sme vyššie spomenuli, majú ročne 3 milióny podpory. Katolíci nedostali posiaľ od štátu ani deravého groša podpory. Je snáď toto rovnoprávnosť? Jestli ale Zsilinszky pod prevedením XX. z. čl. z r. 1848. v celej rozsiahlosti rozumie orabovanie katolíckej cirkvi o jej majetky, to ho z lásky ku protestantom na to upomínáme, aby haluz pod sebou nerúbal. Veď by on, ako učený človek, mal vedieť, že všade, kde orabovali o majetky katolícku cirkev, tam orabovali aj protestantov. Najnovšie urobili to vo Francúzsku. Nechceme a neideme to predpokladať, že by Zsilinszky na tom pracoval, aby nepriatelia kresťanstva o majetok orabovali tú cirkev, ktorej je inšpektorom.

Povedal konečne Michal Zsilinszky v jeho reči, medzi mnohým iným, ešte jednu veľkú, vlúdne povedano «nepravdu», keď to pravil, «že práve v najkatolíckejších krajinách katolícky ľud verejne bojuje nie proti kresťanstvu, ale proti klerikalizmu, ktorý sa tak v Barcellone a v Portugalsku ako aj v Paríži a v Ríme nenávideným stal». Není pravda, že v spomenutých krajinách a mestách katolícky ľud bojuje proti klerikalizmu (katolíckemu duchovenstvu) a že ho nenávidí v Paríži a Ríme. Neodškriepiteľná pravda je ale, že freimaureri, ku jejichž sekte patrí Michal Zsilinszky, s pomocou anarchistov a socialdemokratov rabovali, podpaľovali kláštory a kostoly, vraždili mníchov a mníšky, zavraždili

dali kráľa v Portugalsku, ako je aj to čistá pravda, že v Paríži a v Ríme nie ľud nenávidí kňazov, lež freimaureri. Alebo snáď Michal Zsilinszky podnecovať chce ľud v Uhorsku ku podobným zločinom, akých dopustili sa v Barcelone a v Portugalsku freimaureri jeho súdruhovia?

Darmo sa ponosuje Michal Zsilinszky, že protestantský ľud našej krajiny, čo do počtu i do mravov, neprestajne pustne. Darmo si žiada, že tohoto príčiny treba vynajst a treba im odpomáhať. Nebude tomu ináč, kým v predsedníckych kreslách Konventov sedia freimaureri. Ryba od hlavy smrdí!

Katolícka Ľudová Jednota.

O členovských poplatkoch.

Upozornenie zo stránky kancelárie Katolíckej Ľudovej Jednoty: Viacerí miestni správcovia Katolíckej Jednoty opätne žiadali členovských spisov sošity na mesiace júl a august. Z tejto príčiny dávame s týmto na známosť každému, že v dvoch letných mesiacoch — ako sme to vlni a aj tohoto roku vopred oznámili — členovské sošity nevydávame. Sošit na mesiac september ale pre Krajinský Kongress Katolícky a pre shromaždenie Jednoty v Segedíne zhotovíť a rozposlať sa môže len v druhej polovici mesiaca septembra. Onedlho za tým opustí tlač aj *Katolíckej Ľudovej Jednoty kalendár na rok 1910*, ktorý ale len tí dostanú, ktorí členovské poplatky neostali dlžní. Miestni správcovia a vodcovia skupenín najvhodnejšie môžu prítomne vyzvať všetkých, ktorí posiaľ nepripojili sa k našemu pohybu. Soznamy členov najlepšie je, dla možnosti, bezodkladne odoslať, aby stredisko vedelo, koľko asi kalendárov treba dať vytlačiť.

Shromaždenia Katolíckej Jednoty najnovšie vydržovali nasledujúce obce:

Lancsár (nitr. stol.). Veľké ľudové shromaždenie pod predsedníctvom horlivého farára Aloisa *Behunek*. O ciele Jednoty peknú prednášku držal vyslanec zo strediska Ján *Bartos*. Výhlady sú na mnoho členov.

Dobrá voda (Jókó, nitr. stolica). Za prítomnosti mnoho ľudu z miesta a okolia vydržované tu bolo ľudové shromaždenie 5. septembra popoludní. Shromaždenie zahájil farár Augustin *Vavra* a rečnili: vyslanec zo strediska Ján *Bartos*, dekan-farár Ferdinand *Sándorfy* a roľník Ján *Holec*. Reči o potrebnosti Jednoty a orga-

nizovaní sa katolíkom tak hlboký dojem urobili na prítomných, že sa ich hneď vyše 200 dalo za členov zapísať. Za miestneho správcu vyvolený bol jednohlasne farár Augustin Vavra. Na shromaždení boli prítomní notári: Alois Böhm, Ján Fiksek, Sigmund Lelkes, Andor Vavrovics; učiteľia: Anton Beskó, Somszky a Jozef Janecsek.

Ďalšie shromaždenia mali:

Budapešť, II. okres, **Nagymajtény**, **Krásznaterebes**, **Parajd** (stol. Udvarhely), **Rábahidvég** (stol. Vas), **Csikrákos**.

Patronáž.

Krajinské Družstvo patronážskych spolkov vydržovalo II. Kongress v piatok 10. septembra. Od I. Kongressu, ktorý sa pred dvoma rokami v Pätikostoloch odbýval, na tomto poli urobil sa veľký pokrok. Dnes už asi 50 spolkov vyvinuje činnosť v záujme podporovania hriechnikov a oratovania mravnej zkaže vystavených detí a dospelých osôb. II. patronážsky kongress bezpochybne ešte väčšmi napomôže vývin tejto zo spoločenského ohľadu významnej ustanovizne.

Patronážsky kongress, ktorého protektorom je jeho veličenstvo pán kráľ, zahájil vo veľkej dvorane Uhorskej vedeckej akademie v mene kráľa arciknieža Jozef. Na kongresse bralo účasť asi 500 osôb: arcipastieri, magnáti, vynikajúce osobnosti pravosúdia a obrany detí.

Arciknieža Jozef v svojej reči poukázal na blahonosnosť tejto ustanovizne a v mene kráľa v tej istej nádeji zahájil kongress, že Družstvo patronážskych spolkov so spokojným sebavedomím a v nádeji istého víťazstva môže sa pustiť do boja proti hriechnikom, do takého boja, ktorý sa usiluje prekaziť zločiny a človeka pozdvihnúť a ktorý je cielupovedomým bojom v záujme kultúry našej vlasti.

Po reči arcikneža Jozefa, ktorú s oduševneným eljenovaním a potleskom prijali, minister pravosúdia Anton Günther čo čestný predseda kongressu povedal pozdravnú reč a blahoželal zdar kongressu. Po zvolení úradníckeho sboru dr. Ottokár *Prohászka*, biskup stolnobelehradský, o etickej významnosti patronážskych spolkov držal prednášku, ktorá na prítomných učinila veľmi hlboký dojem.

Popoludní o 3. hodine pokračovalo sa v pojednávaní predmetov Kongressu, keď najšamprv

prečítaná bola osnova telegrafického holdovania na jeho veličenstvo kráľa upraveného. Kongressu telegrafické pozdravenie poslali: kardinál kniežaprimas Klaudius Vaszary a početní cirkevní i svetskí hodnostári. Pojednávania kongressu Družstva patronážskych spolkov zaklúčené boli v sobotu 11. septembra pri oduševnení početných prítomných.

Veľké manévry na Morave.

Tohoročné vojenské manévry započaly sa vo štvrtok 9. septembra ráno na Morave na okolí Veľkej Meziríče. Jeho veličenstvo kráľ v stredu 8. septembra ráno o 6. hodine 40 min. odcestoval z Viedne do Veľkej Meziríče, kam prišiel o 12. hodine 30 min. Už hodne pred príchodom osobitného dvorného vlaku sišli sa na utešene ozdobenom nádraží dedič trónu Franc Ferdinand, arciknieža Karol Franc Jozef, náčelník generálneho štábu Conrad, zemský náčelník gróf Gustáv Serényi, biskup Huyn z Brna na čele kňazstva, mešťanosta s mestským zastupiteľským sborom a iní. Jeho veličenstvo vystúpiac z vlaku najprv sa s dedičom trónu shováral, načo ho gróf Gustáv Serényi najprv v českej a potom v nemeckej reči pozdravil. Panovník na pozdrav tiež česky a potom nemecky odpovedal. Jeho veličenstvo zaviezol sa nato do kaštieľa grófa Harracha. V stredu popoludní o 3. hodine 50 min. prišiel na nádražie v Jihlave nemecký cisár Vilhelm II. s náramne veľkým vojanským sprievodom. Nemeckého cisára vítal dedič trónu Franc Ferdinand. Z Jihlavy šiel cisár Vilhelm II. do Veľkej Meziríče, kam prišli o volačo po 5. hodine. Cisár Vilhelm II. zaviezol sa tiež do kaštieľa grófa Harracha, kde ho vítal jeho veličenstvo. Večer bol dvorný obed.

Vo štvrtok 9. septembra jeho veličenstvo kráľ za *päť hodín* sa díval na priebeh manévrov, odoberal zprávy a žive sa rozprával so svojim hosťom nemeckým cisárom Vilhelmom II., potom s dedičom trónu Francom Ferdinandom a s náčelníkom generálneho štábu spoločnej armády Conradom. Jeho veličenstvo bol veľmi dobrej vôle. Spolu s nemeckým cisárom vyjazdil na jeden vršok, kde ich dedič trónu vítal a podal zprávu o posíciach armády. Dvaja panovníci sa ďalekohľadmi dívali na pohyby čiat a

cisár Vilhelm II. mal čoskoro príležitosť vidieť jazdecké útoky. Náčelník generálneho štábu nemeckej armády Moltke opätovne pochodil územie manévrov a díval sa na vojsko. Dvaja panovníci pozdejšie šli ešte na vyšší vršok, kde cisár Vilhelm II. v ruke s vojanskou mappou s kráľom sa radil. Cisár Vilhelm II. a jeho veličenstvo za veľkých ovácií obyvateľstva popoludní sa vrátili do kaštiela grófa Harracha vo Veľkej Mezeriče.

V piatok 10. septembra jeho veličenstvo kráľ ráno o 7. hodine prítomný bol na smútočných službách Božích, ktoré sa z príležitosti 11. výročitého dňa smrti kráľovnej Alžbety odbývaly a potom na automobile zaviezol sa na územie manévrov. Jeho veličenstvo s nemeckým cisárom Vilhelmom II. od obce Breška na sever, od Veľkej Mezeriče asi na 12 kilometrov, na malom vršku stál a odtiaľ sa dívali na priebeh manévrov. Dedič trónu Franc Ferdinand a náčelník generálneho štábu stále im podávali zprávy. Okolo 9. hodiny panovníci sa povozili po bojišti a prehliadli pozície. O 11. hodine sa vrátili na svoje predošlé miesto a vyše hodiny sa ďalej dívali na boj, potom ale za hlučných ovácií obecnstva na automobile vrátili sa do Veľkej Mezeriče. Nemecký cisár odcestoval z Veľkej Mezeriče v piatok popoludní. Jeho veličenstvo sa s týmito slovami odobral od cisára Vilhelma II.:

— Šťastlivú cestu! Do videnia!

Nato cisár Vilhelm II. nasledovne odpo-vedal:

— Úfam, ešte tento roku!

Dvaja panovníci sa potom objali a bozkali. Potom cisár Vilhelm II. odviezol sa do Jihlavy, odtiaľ ale odcestoval do Karlsruhe. Rozhodujúca srážka bola v sobotu 11. septembra ráno, načo sa tohoročné veľké vojenské manévry skončili. Po zakončení manévrov jeho veličenstvo odcestoval hneď do Viedne a dorazil ta o 7. hodine 19 min. večer.

Spolok školských bratov.

V rámci IX. Krajinského Kongressu uhorských katolíkov vydržoval valné shromaždenie aj spolok školských bratov, jehož predsedom je minister oholo osobnosti kráľa gróf Aladár Zichy.

Blahenosné účinkovanie tohoto spolku známe je v prvom rade tým obciam, v ktorých členovia jej, katolícku mládež vychovávajú a vyučujú, lež známe je ono nado všetko najsmereďnejším kruhom katolíckym v krajine a v zahraničí. Cieľom zaslúženého rozširovania a podporovania tohoto spolku správa jeho ešte roku 1906. na obecnstvo katolíckej obrátila sa s nasledujúcim vyzvaním:

«VI. Krajinský Kongress uhorských katolíkov vyslovil sa v svojom uzavretí slávnostne, že účinkovanie kresťanských školských bratov v Uhorsku, nanajvyš spasonosné je tak ohľadom katolíckej cirkvi, ako aj celej krajiny, z tej príčiny aj potrebné je, aby za školských bratov týchto láskave zaujímaly sa všetky vrstvy katolíckeho obecnstva a vydatne podporovali ten krajinský spolok, ktorého hlavnou úlohou je vychovanie a podporovanie kresťanských školských bratov v Uhorsku».

Sodpovedne tomuto uzavretiu s úplnou dôverou obraciame sa s týmto ku duchovným a svetským katolíkom a prosíme ich úpenlive: povšimnime si napomenutie našej doby, spojme sa vospolok a vychovávajme si učiteľov, ktorí i dľa složeného večného sľubu život svoj posväcujú výchove ľudu, ktorí ako učelia náboženstva i v soštatnených školách našich prospešne zaplniť môžu svoje miesto a skrze to k ulaveniu tiarch poslúžia duchovenstvu, ktorí školy naše nielen v rovnom stave udržia s druhými, lež v mnohom ohlade ešte ich prevýšia, ktorým ani doplatku veku, ani pénzie netreba dávať, ktorých teda ako učiteľov upotrebovať môžu aj obce následkom prevelkých daní zchudobnelé, ktorí vybavujú aj služby organistov a ktorí len ako neúnavení podporovatelia viere oddaného učiteľstva nášeho účinkovať budú, jedným slovom: ktorým nábožensko-mravnú výchovu našich dietok sveriť môžeme bez všetkej obavy.

Títo učelia sú synovia Svätého Jána La Salle: kresťanskí bratia školskí, pre ktorých hlavný kláštor v Uhorsku založili sme v obci Nyitra—Bajna, kde prítomne nachodí sa už 63 noviciov tohoto rádu.

Nič nám teda nestojí v ceste, aby sme mladíkov z Uhorska pochodiacich vychovávali za školských bratov kresťanských.

Vyššie desať millionov katolíkov prebýva v Uhorsku, keby každý čo len jedon halier ročite obetoval ku tomuto svätému cieľu, budúcnosť našich škôl katolíckych zabezpečená bola by po všetky veky.

Katolíci Uhorska všestranne sú známi, že sa radi oduševňujú za každú vec šlachetnú a osoznú, ako by to nevedeli ochotne urobiť, keď sa jedná o najväčší poklad jejich, duševné i telesné blaho totiž milých dietok jejich.

I najmenší milodar alebo členovský poplatok prijmame povďačne a prosíme odoslať na adresu: Dr. Karol Tóth Úrmény, nitrianska stolica.

Budapešť, 26. septembra 1906.

Dr. Ján Zlinský,
tajomník.

Gróf Aladár Zichy,
predseda.

Objavenie severnej točne.

Severná točna (pól) je najvyššia a najsevernejšia čiastka našej zeme. Od tisícročia namáhali sa ľudia objaviť túto čiastku zeme. Nepodarilo sa to nikomu, až konečne 1. septembra zo Shetland Lerwiku rozniesol telegraf po celom svete ten chýr, že americký cestovateľ dr. Fridrich Cook dostal sa na severnú točnu. Nad týmto chýrom sa svet ešte ani dobre neutešil a 7. septembra zas oznamovali telegrafy, že severnú točnu aj C. Robert Peary zarovnak americký cestovateľ, dosiahol 6. apríla bežiacieho roku. Oba cestovatelia vytýčili tam zástavy Spojených Štátov Severnej Ameriky.

Severnú točnu chcely objaviť už prastaré národy škandinavske, ľadové vrchy rozdrúzgaly loď každého odvážlivca, ktorý sa o to pokúsil. Pozdejšie vystrájali pevné lode kupci, aby si prerazili cestu cez severné, večným ľadom pokryté more, každý ale, jestli nezahynul, prinútený bal vrátiť sa bez výsledku. Nikto tam nemohol ovládať troch mocných nepriateľov: zimu, ľad a hlad.

Stá a stá výtečníkov vedy padlo v obeť pokusom objavenia severnej točne. Benjamin Franklin r. 1845. zamrzol tam vo veľkom ľade. Pred dvanásť rokami na vzducholodi chcel severnú točnu dosiahnuť Andree a zahynul. Šťastlivejší bol Nansen, ktorý 15. apríla 1895 z novosibirských ostrovov pohol sa na severnú točnu a prišiel na sever až po 4 minuty 86. stupňa, čo

je od severnej točne na 421 kilometrov. Expedícia talianskeho kniežata Abruzzov dostala sa ku točni roku 1900. až po 383 kilometrov.

Dr. Cook pustil sa na jeho odvážlivú cestu zo západných brehov Grönlandu na malej rybárskej lodi, ktorú preň vystrojil americký millionár Bradley. Loď túto opustil na najsevernejšom stupni Grönlandu, kde ešte bývajú Eskimáci, a ztadiaľ pustil sa na cestu na sankách, ktoré ťahaly psy. Nebezpečnú cestu túto začal s koncom februára 1908. a 2. apríla tohože roku dosiahol severnú točnu. Prišiel po ceste i na suchú zem, kde bolo dosť divej zvery, mošus volov a ľadomedvedov, ktorých mäsom živil sa i s dvomi Eskimovcami, čo ho sprevádzali. Len skoro ale prestala suchá zem a nasledovalo nekonečné more, pohyblivým ľadom pokryté. Tu, aby sa od smrti hladu zachránil, prinútený bol verných svojich psov zabiť. Keď sa na cestu pohnul, mal 13 saniek, sto a troch psov. Cestovalo s ním viacej Eskimovcov, z tých ale odtrhli sa od neho šiesti a vzali mu aj päťdesiat psov. Keď s dvomi Eskimovcami, ktorí pri ňom verne vydržali, na dvesto kilometrov priblížil sa ku severnej točni, vychádzala im chôva. S napnutím všetkých síl dosiahol konečne dr. Cook severnú točnu. Čo tam ale našiel? Nič, ako zamrznuté more!

Keď ustálil, že sa skutočne na severnej točni nachodí, vrátil sa zpiatky. Po nebezpečnom deväť mesiacov trvajúcim cestovaní s dvomi Eskimovcami v máji 1909. z Kap-Yorku prišiel do Uperniviku a ztadiaľ na kupeckej lodi Hans-Egede začiatkom septembra do Kopenhágy.

Severnú točnu objavili teda razom už aj dvaja, dr. Cook a Peary. Včul medzi tymito a jejich privržencami povstaly zvady o tom, či ozaj tú točnu objavili a ktorý z nich vytýčil tam prvej americkú zástavu. Angličania a Američania chcú zas vedieť, komu má vlastne patriť tá objavená točna?

S objavením severnej točne má teda svet novú otázku k rozriešeniu.

Krajinská púť do Rímu.

Krajinské Družstvo Katolícke, ako stredisko všetkých katolíckych pohybov spoločenských, v prvej polovici mesiaca októbra zariaďuje Krajín

skú púť do Rímu. V čas 900ročného jubilea kresťanského Uhorska uzavrel jubilárny výbor, že v sídelnom chráme lateránskom v Ríme na hrobe pápeža Sylvestra II. postaví pomník na večnú pamiatku tej udalosti, že pápež tento sv. Štefanovi prvému kráľovi Uhorska dal svätú korunu.

Pomník tento zhotoví dal titulárny biskup Vilhelm Fraknói a odhalený bude za prítomnosti viacerých biskupov Uhorska v čas krajinskej púte v mesiaci októbri za veľkých slávností.

Podrobným programom tejto krajinskej púte ochotne poslúži Krajinské Družstvo Katolícke (Országos Katholikus Szövetség) Budapest, IV. okres. Františkánsky plac, číslo 7.

Príhlasy prijímajú sa do 25. septembra.

Smer cesty: Odchod 11. októbra večer z východného nádražia. Fiume—Benátky, loďou. Z Benátok výlet do Paduy a Murano. Benátky—Florenc, Florenc—Rím. Príchod do Rímu 15. októbra večer. Meškanie v Ríme 16., 17., 18. 19., 20. Návrat 20. večer. Rím—Ancona—Fiume—Budapest. Príchod 22.

Ceny: I. trieda 270.—, II. trieda 220.—, III. trieda 150.— korún. V tomto obsažené je i úplné zaopatrenie po celej ceste z Fiume do Fiume.

POLITICKÉ CHYRY.

Ministerská porada.

Ministri terajšej vlády vydržovali tieto dni po letných prázdninách prvú ministerskú poradu. Na tejto porade bola reč o veľmi dôležitých záležitostiach.

Ako je známe, vláda na poslednom zasadnutí snemovne oznámila, že ešte pred 28. septembrom sa poďakuje. Že čo sa potom stane, to je tajnosťou budúcnosti. Ale povinnosťou vlády je, aby prv, než by sa poďakovala, predostrela jeho veličenstvu kráľovi návrhy o rozuzlení panujúcej krízy. A pretože vláda je povinná tejto svojej povinnosti, preto sa dôkladne chcela poradiť o týchto návrhoch. Ministerská porada trvala preto cez dva dni a prítomní boli na nej všetci ministri. Není teda pravda, že gróf Andrassy nebol na tejto porade. Po porade ministerpredseda dr. Alexander Wekerle odcestoval hneď do Viedne a v audiencii u jeho veli-

čenstva kráľa podal zprávu o terajšom rozpolžení politickom.

Jezuiti a Židia.

Čoho sú židia sehopní to dokázali z tej príležitosti že najvovšie, svojim riadom a zákonnou cestou utvorená je uhorská provincia Jezuitov. Židia div sa nepopukali od jedu, ako o tom slyšali. Pišu, že sa aj Jezuiti sú cudzí, načo im je uhorska provincia. Nuž a židia sú naše domáce zvierence? Nevandrujú k nám z Galicie a z Ruska? Keď aj oni chcjú mať svoju vlastnú provinciu nech idu do Palestiny, ale hneď a všetcia.

Majú mnoho peňazí.

Kto má mnoho peňazí? Kto iný ako Skyčák a Hodža! Od prvého októbra stroja sa vydávať Slovenský Denník s miernym programom. Bude to teda taký vodou preriedený drevenný špirit, akým židia trovia banníkov. Hlavná vec je, že do Ameriky posielajú budú štyritisíc výtiskov a že šesťtisíc výtiskov pôjde každý deň na Moravu a do Čiech.

Z CUDZOZEMSKA.

Rozpolžení v Persku. Detronisovaný perský šach Mohamed Ali Mirza po dlhom váhaní a po dlhých vyjednávaniach už odcestoval z Teheránu, predbežne do Kaswinu, kde ruská armáda leží táborom. Bývalý šach cestuje s veľkým sprievodom, lebo je s ním veľa vyhnancov. Bývalého šacha 20 ruských kozákov a jeden dôstojník sprevádzajú a na ceste stoja perskí vojaci, aby sa šachovi nič nestalo.

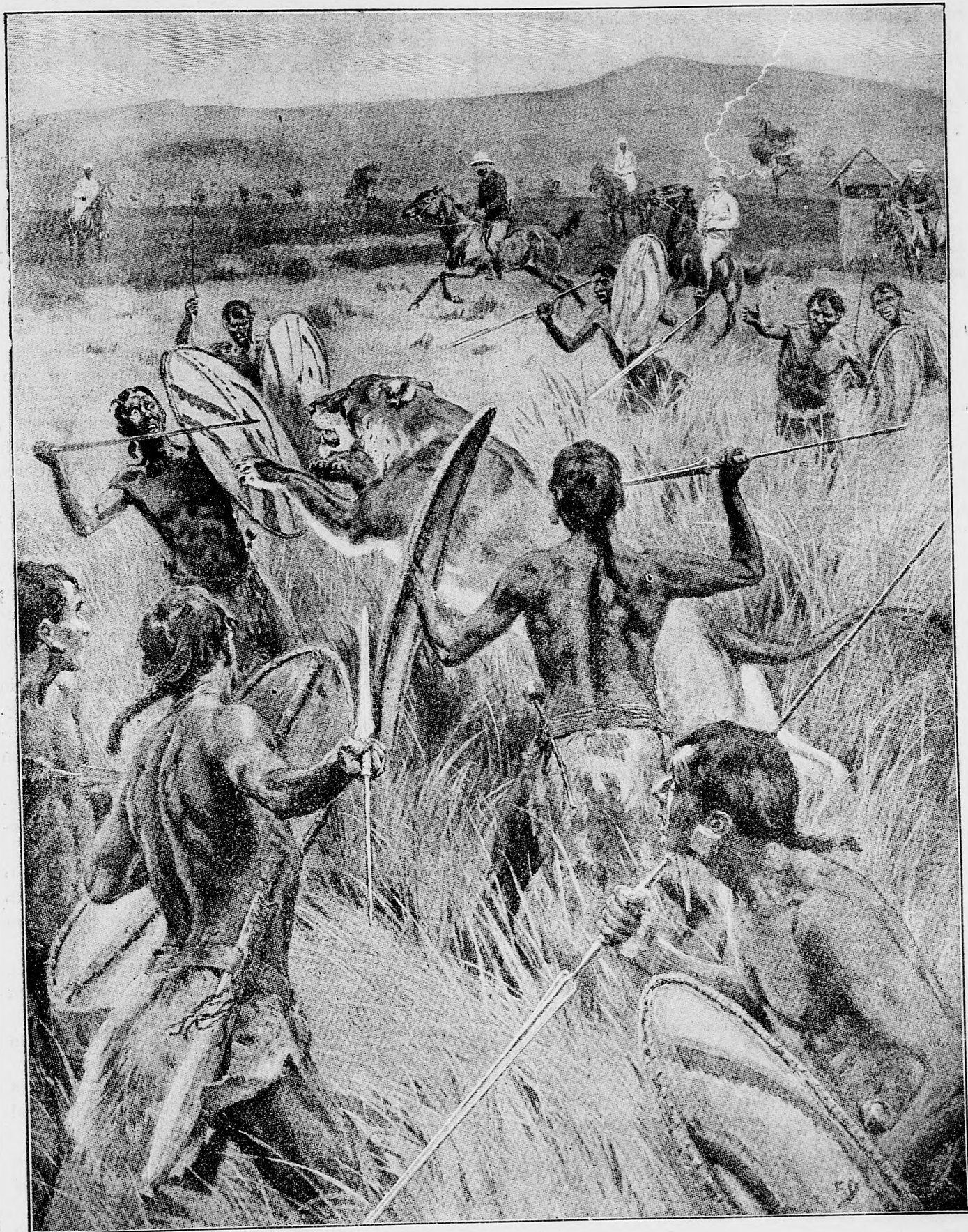
Perská vláda si nevie čo počať, lebo nemá peňazí. Anglicko a Rusko lahostajne hľadajú na malomocnosť vlády, ačkoľvek isté je, že pre nedostatok peňazí budú novšie zmätky. V hlavnom meste Teheráne je síce pokoj, ale za hlavným mestom vláda už nemá žiadnej auktority. Zo Syrasu a z južných provincií Perska prichodia obavy budiace chyry. Nového hlavného gubernátora Syrasu odohnali.

Ruské čaty v Tebrisi a v Kaswine do jary ostanú.

Vojna Španielov s Kabyľmi. V poslednom čase Kabylovia na potravné články vezúce španielske čaty len málokrát strelili. Toto sa zdá dokazovať to, že Kabylovia len niekoľko strážnikov nechali na vrchu Gurugu od Melilly na západ, aby s pozornosťou mohli prevádzať pohyby španielskych čiat, kdežto ich armáda odtiahla v smere Zeluánu od Melilly na juh. Týmto celá vojna je obratená proti posícii v El-Arbe, kam poslali vojenskú divíziu generála Orotzu. Za pravdepodobné považujú, že bude veľká bitka. Keď tieto dni jedna výskumná jazdecká čata chcela sa vrátiť do tábora, Kabylovia ju dvakrát napadli. Plukovník Fernando Blanc s jedným bataillonom pechoty, s 50 jazdcami a s jednou brigádou šiel na pomoc výskumnej čate a napadol pravé krídlo Kabylov. Kabylovia ušli a zanechali asi 20 mrtvých. Vojenský stĺp generála Aquirellu medzi tým na-

predoval ďalej ku El-Arbe a Renalize, 1500 Kabylov znova napadlo španielsku čatu, ale ich odbili. Španieli vnikli do tábora Kabylov, jednu časť jeho spustošili a

obsadili posteiu nepriateľa v Haddare. Kabylovia i pri tomto novšom útoku veľa mrtvých utratili, Španieli len málo. Tak sa zdá, že novšie operácie španielskej armády

Polovačka na levov.

pri Melille majú za cieľ, aby Kabylov náklonnými urobili ku uzavretiu mieru. Z Madridu totižto oznamujú, že generál Marina, hlavný veliteľ španielskej armády v Melille šiel ku šerifovi Muley-Alimu, aby vyjednával s ním o podmienkach mieru. Kmeny sľubujú, že složia zbraň, ale dohodnutie ešte není úplné a preto generál Marina zadržal niekoľko Kabylov.

Muley-Aliho marocký sultán Muley-Hafid poveril, aby sprostredkoval uzavretie mieru medzi Španielmi a Kabyli.

BESEDNICA.

Nákazlivá choroba.

Jednoho vychravého jasenného dňa zavítali do bytu Pavla Gavalíra, ševcovského majstra, traja páni.

— Či máme šťastie s pánom Gavalírom?

Starký zamestnaný práve s opravou vyčaptanej topánky, vytisol okruhlé okuliare na čelo a mihnúc slabým zrakom svojim po obuved tých troch, odpovedal úslužne:

— Áno, ja som.

— Ste vy ševcom?

— Áno, a ešte jedon z tých starých, ktorí nepracujú len pre oko, — odpovedal Gavalír a počal sa tešiť novej objednávke. Pri tom ale nezabudol ešte doložiť:

— Ktorý ani v cene nepretahuje... Čím môžem slúžiť?

— Prosím, — počal jedon z tých troch, — my sme prišli exekvovať.

— Čo to hovoríte? — pýta sa majster cele zaražený a priložil dlaň ku ľavému uchu.

— Prišli sme exekvovať! — opakoval ten istý skoro krikom.

— Exekvovať? A prečo, za čo?

— Pre daň.

— Pre daň? — opakoval tázavo majster a strčil medzitým obe ruky za vysokú zásterku. — U mňa síce veľa nenajdete, ale zato nech sa páči. Viem veľmi dobre, že je to len zo zásady a takých demokratov, ako som ja, najde exekútor hneď.

— Nehovorte tak, pane Gavalír, veď viete...

— Viem a preto sa aj nespieram. Ale boly časy, že som takýchto hostí s kneipom privítal.

Medzi týmto diskursom tí druhí dvaja rozložili po stole atrament a jakési písma a jedon z nich vytiahol z vāčku pero.

— Čo teda popisaf? — ozval sa zase ten prvý.

— Nedbám, — odpovedal opovržlive Gavalír, — hoci čo, a jak chcete i mňa. Mam od poslednej voľby veľikú zástavu, aj tá je hodná dačo.

— Stenové zrkadlo, šacovná cena: dve koruny.

— To možno, bez toho sa do neho ani nepodívam.

— Postel z tvrdého dreva, šacovná cena...

— Hohó, — zamiešal sa majster do reči, — a ja na čom budem spávať? Ide zima, páni, a v zime na zemi spať nemožno. Napíšte radšej hen tú šublódkasňu!

— Dobre, napíšeme. Šublódkasňa, šacovná cena: tri koruny.

— Čože! Poldruha zlatého? Tú šacovali vždy na päť zlatých, ešte aj pred nedávnom.

— Možno, ale od tých čias ste ju veľmi strapačirovali...

— Ale kdeby, veď ani nemám čo do nej ukladať.

— Stól: dve koruny.

Gavalír sa do úradnej veci viacej nemiešal, len pokrucoval hlavou dľa toho, ako mu popisom hotoví, prečítali písmo a dali ho Gavalírovi podpísať.

— Dobre, dobre, moji drahí páni; vec je v poriadku, — povedal majster s úctivým úsmevom.

A bola aj v poriadku. Páni odišli. Mali robotu v druhom, treťom dome. Kľučkovali na každých dverách, ako žobráci. Teraz ale prišiel poriadok na Gavalíra. Obzrel si hotovú prácu a počal rátať:

— Jedno podbitie: zlatý dvadsať; nový obzec: tridsať, to je dohromady zlatý päťdesiat. Obzrel si potom škatuľku zo sardínok plnú malých klincov a povyťahoval drobné, čo boly medzi nimi. Bolo ich dosť málo; sedemdesiatpäť. Čo je to? Treba na podošvy, na cügeher, čo za ne človek môže kúpiť? Teraz si pomáhaj, ak máš dobrú hlavu!

Tento rachúnok so zlým koncom odobral mu cele ďalšiu chuť ku práci. Schytil sa a zašiel do krémy. Dobré víno osviežilo jeho myšlienky a keď išel domov, máchal pästou povetrim a počal sám so sebou hovoriť:

— Vieš čo Gavalír? Nebuď viacej gavalírom. Nebudeš platiť! Zo zásady nebudeš platiť, tak ako nepustiš z tvojich zásad. Vytrucuješ ich zo zásady.

A ani neplatil, čoho následok bol ale ten, že o dakoľko dní dostal pozdlž složené písmo, v ktorom to stálo, že bude licitácia. Gavalír vzal písmo, išiel s ním ku obloku a počal ho študovať.

— Že za osem dní, to je veru krátky termín. Hej, šublódkasňo, aj ty pôjdeš za daň! Opatroval som ťa dlho, veď zdedil som ťa od mojeho starého otca.

Šublódkasňu dakoľko ráz nežne pohladkal, potom stal si pred zrkadlo a pozeral sa do neho dlho. Pomyšlel si, že keď už aj ono má ísť preč, nech sa aspoň do sytosti napozera. Ako sa takto pozerá, počal sa sám sebe páčiť.

— Teprv teraz badám, aké mám vysoké čelo, má aj veľiký rozum. Čelo, čelo vysoké, teraz vyhútaj, aby šublódkasňa tu ostala, prekabáť rozum tých pánov.

Takto si peroroval náš starký, ale razom sa mu to čelo zmraštilo:

— Ej, ej, ako sa to čelo usmieva. Vysmieva sa mne alebo sebe. Nevieť komu.

Ale tak sa zdalo, že sa smeje na nápad Gavalírovom, lebo taká myšlienka vzkrsla mu v hlave, ktorá skutočne úsmev zasluhuje.

— Hóhop, tu je! — skríkol celý vyradostený a keby bol mohol, bol by si to vysoké čelo aj pobozkal.

— No, šublódkasňo, tu ostaneš, moje čelo ťa oratovalo.

Na druhý deň prilepil na dvere červenú cedulku. Potom si sadol ku verpánku a veselo robil. A načo tajiť, keď vrážal malé drevené klinčeky do tlstej podšvy, pohvizdával si akúsi pesničku vzdor tomu, že mu už hlava zabelela.

Na ôsmy deň, na ktorý vypísaná bola licitácia, odložil knaip, šidlo, dratvu a iné ku vykonávaniu remesla potrebné veci a stal si na postriešku ku obloku tak, že on síce všetko vidieť mohol, jeho ale nie. Flašku so slivovicou postavil ku sebe, aby ju mal pri ruke, keď bude toho potreba. Z času na čas potiahol z nej poriadny glg, ako by s ním bol chcel svoju pozornosť zostrif.

— Tri hodiny a ešte nič. Už by tu mali byť.

No, nemusel na týchto hostí dlho čakať, prišli a dovezli so sebou k vôli tej šublódkasni aj vozík, do ktorého bol zapriahnutý jedon slepý, starý kôň. Chceli teda skutočne vziať jeho starootcovské dedičstvo, tú šublódkasňu, ktorú za tak dlhé roky svedomite opatroval.

— Čo a jako to teraz bude? — nad tým trnul už aj sám Gavalír. Hádzal okom po kasni, po zrkadle a pritom pevne držal v hrsti tú flašku a potiahol z nej poriadne, aby nadobudol sily ku nastávajúcim veciam. A po prípade aj ku lúčeniu. A hľa, sotva že exekútor spružným a z rozprávok dobre známym krokom priblížil sa ku dverám, zastal ako zarazený pred nimi. Pobadajúc na nich tú cedulku: tvár sa mu na ríf predĺžila, ako obyčajne človekovi, v nádejách zklamanému.

— Eala, čo je to? — pýtal sa svojich súdruhov. V dome je chorý na nákazlivú nemoc. Tu to stojí zrejme:

Nákazlivá choroba.

Vstúpenie do domu je prisne zakázané.

O tom, čo by mali voči tomuto zákazu robiť, radili sa tí tam vonku dlho. A aj Gavalír dostal strach, že klam vyjde na javo. Triasol sa na celom tele, ako osika. Ale exekútor sa rozhodol, bo služba je služba. Pevným krokom pristúpil ku dverám a chcel dnu.

— Pre Boha, čo s tým chcete! — skríkol na neho bojzlivejší súdruh jeho a pochytil ho za kabát, — Nechoďte dnu, lebo zahyneme.

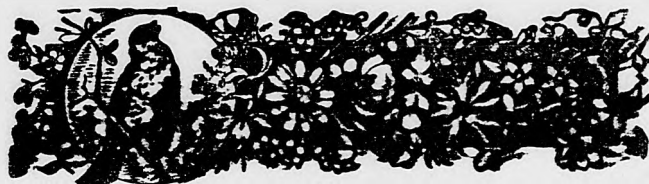
A odvážlivý exekútor vskutku urobil dva kroky na zad, ako by sa na túto výstrahu bol naľakal.

— Pravdu máte, nesmieme byť ľahkomyselnými a vystaviť sa nebezpečenstvu, keď toho nemáme potreby.

— Poďme o dom ďalej! — zavolať na kočiša.

— Tým lepšie, — zamrmlal kočiš a praskol bičom

po driemajúcom koňovi a pohl sa. Tí ostatní išli pešo. Gavalír ale tam dnu vyprázdnil flašku až na dno a tak sa počal rehotaf, že sa celá chalupa len tak triasla.

CHYRNÍK.

Pamiatka kráľovnej Alžbety. V piatok 10. septembra tomu 11 rokov, čo neúprosná smrť vyhasila život našej vrúčne milovanej kráľovnej Alžbety. Po celej krajine každoročne s úprimnou sústrasťou svätia smutný výročitý deň, v ktorý sa blahej pamäti kráľovná Alžbeta tragickou smrťou odobrala do večnosti. V kostoloch odbyvaly sa za dušné spasenie kráľovnej služby Božie, na ktorých prítomné bolo všade početné popredné obecnstvo. Na službách Božích v korunováčnom chráme v Budíne prítomné boli všetky vývodiacie osobnosti uhorského verejného života. Výročitý deň smrti kráľovnej Alžbety aj vo Veľkej Meziríči s veľkou pietou zasvätili. V stolnom chráme ráno o 7. hodine boli služby Božie, na ktorých prítomní boli najvyšší občianski a vojenski hodnostári a popredné obecnstvo. Po službách Božích generáli a cudzozemski vojenski officieri šli na cvičebnište.

Knieža-primas v Budapešti. Kardinál knieža-primas Klaudius Vaszary minulý dni vrátil sa do Budapešti zo svojho letného pobytu v Balatonfürede, teší sa výtečnému zdraviu. Dlhý jeho pobyt v Balatonfürede veľmi dobre účinkoval na arcipastiera, ktorý dľa mienky tých, čo ho navštívili, dávno tak dobre nevyzeral, ako teraz. Knieža-primas hneď po svojom návrate do Budapešti sa pribral ku vybavovaniu cirkevných záležitostí a ku pripravám najbližšie vydržiavať sa majúcej biskupskej konferencie.

Prvý spoločný sviatok rímsko-katolíkov a grécko-katolíkov. Na prosbu budapeštianskych grécko-katolíckych veriacich pápež Pius X. dovolil, aby grécki katolíci namiesto Juliánskeho kalendára Gregoriánsky kalendár upotrebovali. Nový kalendár na nariadenie knieža-primasa dňa 1. septembra vstúpil do života. Od tohoto času teda rímski katolíci a grécki katolíci razom budú sláviť sviatky. Prvý takýto spoločný sviatok bol 8. septembra, v deň Narodenia Panny Marie, ktorý by dľa Juliánskeho kalendára grécki katolíci len o 14 dní pozdejšie boli slávil.

Chýry z arcibiskupstva ostrihonského. † *Pavel Novak*, pápežský protonotár, opát-kanonik prešporský dňa 9. septembra popoludni o tretej hodine usnul sladko v Pánu v 81. roku života svojho. V zosnulom oplakáva zvlášte slovenský ľud uprimaného priateľa a veľkého dobrodince. Daj mu Bože večného vypočinutia.

— Ludvig Harza, hlavnomestský katecheta, prepustený je za vychovávateľa ku rodine gróf Andor Szécsényi.

Chýry z biskupstva nitrianskeho. Opát-kanonik Jozef Mihálik, ktorý účasť bral na IX. Krajinskom Kongresse Katolíckom a ztadiaľ podujal výlety na významnejšie miesta Dolniakov, šťastlivo navrátil sa domov.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie, 5. septembra posvätil v Bardiove pekný nový organ, po posviacke žiakom katolíckeho gymnázia udelil sviatosť birmovania a prítomný bol na veľmi podarenej prednáške, ktorú s dievčencami marianskej kongregácie zariadil kaplán Franc Gnezinger. — Vo výročitú slávnosť troch košických mučeníkov 7. septembra slávnostnú sv. omšu slúžil osvietený pán biskup. — Mešťanosovia mestských právomocností vydržovali minulý týždeň krajinský Kongress v Košiciach. Medzi početnými vážnymi záležitosťami pojednávali i otázku utvorenia mestských sporiteľní. Pri slávnostnom obede na počtu mešťanosov účasť bral i osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie. Po zaklúčení Kongressu mešťanosovia pohliadli si znamenitosti mesta, medzi týmito aj kryptu Kniežata Franca Rákócziho II. a podujali výlety v okolie mesta. — Na kráľovskej katolíckej akademii košickej začaly sa prednášky 15. septembra. — Dr. Melchior Takács, praelát praemonštratských kňazov, ako predseda kultúrneho spolku stolice abaujskej, ročné shromaždenie tohoto spolku, ako sme to minule spomenuli, na 12. septembra svolal do Ránkfüredu. Na tomto shromaždení prítomné bolo vo veľkom počte obecnosť takmer z celej stolice. — Jozef Lieszkovszky, bývalý farár z obce Apátka, prítomne už na odpočinku, 5. septembra zomrel v Bäreza. Zomrelý predtým ako kňaz rehole sv. Františka pred 11. rokmi prijatý bol medzi duchovných košického biskupstva. — Viktor Vitéz, statkár z Felső-Méra, ktorý, kým bol zdravý, vždy cilú účasť bral vo všetkých pohyboch katolíckych v Košiciach, zomrel 9. septembra a 12. septembra pochoval ho sám osvietený pán biskup. — Alexander Kovács, duchovný, navrátil sa z Ameriky, za pomocníka poslaný je do ádu ku nemocnému farárovi Matiašovi Osnáth. — Ako kapláni sú preložený; Ján Frisnyák zo Szerdahelyu do Szerencsu a Emil Eigner z Mádu do Hernádkéres.

Chýry zo Spiša. Na poľovačke, ktorú dňa 29. augusta v levočských lesoch zariadili, zaslrelili jedného medveďa a jedného jeleňa. — V kúpeľoch Feketehegy si dňa 29. augusta Michal Moravanski, notár obce Ujlőrincfalu s britvou hrdlo prerezal. Oslobodil sa síce zemského súženia, lež nešťastník sotil sa do večného trápenia. V Landoku vyvolili za učiteľa Jozefa Hratha. — Minulého mesiaca vydal náš podžupanský úrad 152 cestovných passov, teda o 94 viac, ako predošlého roku v tom istom čase. — V meste Gölnicbánya dňa 30. augusta udel hrom do jednej stodoly, následkom čoho deväť stodôl zhorelo. Stodoly byly už plné, a tak je škoda značná. — V Novej-Vsi si robotník Karol Tököli s dynamitom život vyhasil. Bol veľkým pijakom, a jako

taký nevážil si od Boha daný život. — V obci Vojkfalu dňa 28. augusta zhorely tri domy a dve plné stodoly. Oheň povstal následkom nepozornosti. Ľudia boží dajteže zvlášte teraz pozor, keď už máte plné stodoly. — Knieža Hohenlohe zastrelil na velanskom chotáre v Tatrách jedného starého a jedného mladého medveďa. — Minulého týždňa byly u nás už mrazy.

Chýry zo Šáriša. Prešov: Obyčajný odpust na povýšenie sv. Križa odbavovali za prítomnosti nepočetného ľudu. V svedeckých 15—20 duchovných neustále slúchalo kajúcich a ku sv. sviatosti pristúpilo viac-tisíc ľudu. — Lichváci krížový jarmok vydržovaný 10. septembra, nie najlepšie vypadol, dohnali medzi iným nápadne málo koní. Výkladný jarmok 13. septembra bol lepší, dostavilo sa naň dostatočne národu a ľudia, ponevác úrody viac-menej už odpredali, pokúpili si čo na zimu potrebujú. — Zápis do školy na dorábanie čipiek zakončil sa už, škola začala sa 15. septembra. Za učenie platí sa jedna koruna na mesiac. — *Kisfalú:* V sviatok Narodenia a najsvätejšieho Mena Panny Marie, 8. a 12. septembra, odbavovaný tu bol chýrny odpust, ku ktorému mnoho ľudu prišlo nielen z okolia, lež i z ďalších krajov a prepočetní pristúpili ku sv. sviatostiam. — *Szinye:* V sviatok Nar. Panny Marie vydržovaný tu bol veľký odpust za zriedka pekných slávností. Hrubú svätú omšu slúžil nekďajší tunajší kaplán, teraz professor náboženstva na katolíckom gymnáziume Albert Vieh a slávnostnú kázeň ku všestrannému oduševneniu mal Ján Frimmer, horlivý farár zo Sztankohermány. — *Kurima:* Minister obchodu dovolil, aby k vydržovaniu tunajších ročných jarmokov nový termín bol ustanovený.

Jubiläum kostola v Balassagyarmotách. V Balassagyarmotách slávil po tieto dni 150ročné jubiläum katolíckeho kostola. Na slávnosť prišiel do Balassagyarmot aj rožňavský biskup dr. Ludvik Balás, ktorý v prvý deň jubilarných slávností slúžil slávnostnú veľkú omšu. Príležitostné kázne držali bývalí kapláni balassagyarmotskí, ktorí sú teraz už všetci farármi a dekanmi. V tretí deň slávností farár korunovačného chrámu v Budíne pápežský praelát dr. Anton Nemes slúžil svätú omšu a odbavoval litánie.

Liek proti cholere. Z Paríža dochádza chýr o vynajdení lieku proti cholere. Liek vynášiel mladý taliansky lekár dr. Salimbini, ktorý už od dlhšieho času študuje bakteriologiu v Pasteurovom ústave v Paríži a počas svojho bádania nielen že sa mu podarilo vynajst liek proti cholere, ale vynášiel aj takú látku, ktorou keď niekoho zaštepia, patričný je zabezpečený proti cholere. Dr. Salimbini istému nemeckému novinárovi hovoril, že so svojimi liekmi už od dávna robil pokusy a zkušil, že liek počet na cholera zomretých ľudí o niekoľko percentov umenšuje. Úplného výsledku poslal preto nemohol dosiahnuť, lebo tí, ktorých liečil, boli už veľmi chorí na cholera. Svoje pokusy takmer len na takých na cholera nemocných ľuďoch prevádzal, ktorí už k smrti pracovali a predsa sa mu podarilo zo 100 takýchto ľudí

73 vyliečif, čo je o 23% ov väčší výsledok, než ktorý posial vedeli docielif. Keby bol liečil takých nemocných, ktorí by ešte neholi bývali v tom najhoršom stave, tak by istotne väčší výsledok bol docielil. Látku na zaštepnie proti cholere dr. Salimbini vstriedkal nemocným pod kožu. Zaštepnený človek potom bol proti cholere zabezpečený, ale že dokedy trvá táto bezpečnosť, o tom sa vynálezca lieku nezmielil.

Vrátení vystahovalci. Americká vrchnosť v smysle nového zákona o prifstahovalectve v najnovších časoch zpät pošle všetkých tých vystahovalcov, ktorí sú neni cele zdraví a ktorí nemajú aspoň 125 korún, keď prídu do Ameriky. V mesiaci auguste americká vrchnosť 129 takýchto uhorských vystahovalcov vrátila z Ameriky,

Nový zákon o vystahovalectve. Úradné kruhy a obecnosť s veľkou pozornosťou sprevádzajú to, že aké bude mať nasledky teraz 1. septembra do života uvedený zákon o vystahovaní. Z Fiume oznamuju, že sa tam minulý týžden prvá loď pohla do Ameriky od tedy, ako je nový zákon o vystahovaní v platnosti. Ustálili, že sa počet vystahovalcov následkom nového zákona zmenšil.

Sňahová fujavica v Alpách. Z Klein-Scheidecku (Švajciarsko, kanton Bern) oznamuju, že tam v piatok a sobotu bola veľká sňahová fujavica, ktorej viacerí ľudia padli v obeť. Universitný poslucháč Erich Hermann, syn universitného profesora z Marburgu, spolu aj so svojim vodičom spadol do priepasti a zabili sa. Jedna výletnícka spoločnosť, keď schodila z vrchu Jungfrau, natrafila na dvoch turistov, z ktorých jeden bol zamrznutý a druhý bol tiež v smutnom položení. Týchto mená ešte nemohli ustálf.

Pozor pri kupovaní strojov. Často sa štáva, že v cudzozemských fabrikách zhotovené stroje odpredávajúci agenti tunajších priemyselníkov ku kupovaniu strojov nahovárajú tým, že štát 'ie stroje neskoršie prevezme a patričným priemyselníkom ich oddá k upotrebuванию. Poľahom na toto prešporská kupecká a priemyselná komora teraz upozorňuje priemyselníkov, aby sa agentom zavádzaf nedali, lebo minister obchodu takéto stroje neprevezme ani v tom páde, keď by ho o to patriční aj poprosili.

Mrtvola v Turci. Z Turč. Sv. Martina oznamujú, že v bystričianskom chotáre dňa 8. septembra z rieky Turca vytiahli mrtvolu Jozefa Zmaslaka, ktorý z Budapešti šupom šiel do Mútneho v Orave. Nešťastný človek akiste v opilom stave spadol do Turca.

Záslužný križ. Jeho veličenstvo kráľ Jánovi Kurhajecovi, hývalému strážcovi väzenia v Klaštore pod Zniovom na uznanie jeho 40 ročnej vernej služby udelil záslušný križ, ktorý menovanému strážcovi väzenia minulý týžden v sprievode veľmi krásnej reči odovzdal kráľ. fískus Jozef Skultéti. Pri tejto príležitosti boli přítomní takmer všetci na území baňsko-bystrickej stolice zamestnaní strážcovia väzenia.

Prepadnutá zem. V obci Batiza (st. zemplínska) na dvore jedného gazdu zem začala sa prepadať a za tri dni na jednom priestore prepadla sa na 15 metrov

hlboko. Vrchnosť obyvateľom susedných domov naložila vystahovať sa a porobila všetky ochranné poriadky. Na tom mieste chodili aj merníci, ale príčinu prepádúvania sa zeme ešte neustálili. Všetky príznaky poukazujú na to, že za časov Marie Terezie na tom vidieku bolo viac baní na soľ a že jedna z týchto baní tiahne až po obec lebo tam, kde sa zem prepadla, je veľmi slaná voda a na jej povrch vychádzajú dubové koly, ktorým bane svojho času podopieraly.

Zadržaní vystahovalci. Budapeštianska polícia drží pod opaterou osem roľníkov, ktorých jeden agent bez cestovného passu potajomky chcel zaviesť do Ameriky. Detektívi vystahovalcov práve vtedy chytili, keď na Peťófiho námestí chceli vysadnúť na jednu do Viedne idúcu loď. Každý z roľníkov mal pri sebe za koš hrozna a detektívom povedali, že to hrozno idú predávať do Prešporku, pozdejšie sa ale priznali, že ich istý asi 40—45 ročný, šedivý, po pánsky oblečený človek nahovoril, aby sa vystahovali do Ameriky. Ten pán ich čaká v Prešporku. Vystahovalcov ktorí všetci zo szilágyskej stolice pochodia, zaviedli do šupárne a odtiaľ ich pošlú na miesta ich príslušnosti. Polícia zaraz telegrafovala do Prešporku, aby patričného agenta chytili a zatkli. Práve teraz do života uvedený II. zák. čl, z roku 1909., ktorý znie o vystahovaní, za priestupok, prípadne za zločin považuje väbenie ku vy vystahovaniu, čo sa tresce väzením, prípadne žalárom. Toto je prvý prípad, že budapeštianska polícia v smysle nového zákona pokračuje. — Nech to slúži za výstrahu všetkým, čo sa stroja krajinu opustif.

HOSPODARSTVO.

O cukre.

Cukor je práve tak významný potravný článok ako soľ a nachodí sa v rastlinách viacej ako soľ. Pritom všetkom dosaváf známe len tri byliny, z ktorých sa s prospéchem cukor dorába, a síce cukrovú repu, cukrovú trstinu a tak zvaný medový javor. Najviacej cukru z týchto obsahuje v sebe cukrová trstina.

Zo zrelej trstiny sa cukrová šťava vyprešúva vo zvláštnych mlynoch práve k tomuto cieľu určených a zatým sa v medených kotloch s vápnom a dreveným popolom opätovne vyvarí. Potom sa vleje do nádob, kde sa schladí, na dne týchto nádob sú dierky, cez tieto sa jemná tekutina prederie von čo rum a v nádobách pozostalá hustejšia čiastka je tak zvaný surový cukor. Tento surový cukor sa opätovne roztopí, očistí a cez kostené uhlie preleje, čo sa menuje rafinovanie. Následkom rafinovania sa cukor nielen všetkých kyslín a nečistoty pozbaví, ale sa oddeli týmto od syrupu a od jednotlivých barevných látok, tak že je potom

tvrdý a biely. Cukor takýto sa leje do klobúkovej dutiny a od tej dostane tú formu, ktorú máva v obchode.

Pôvodná vlasť cukru je Asia. Európania sa s ním obznámili len počas krížových válok; vtedy sa dozvedeli, že sa v Sýrii zo šťavy jednej trstiny vyrába látka, ktorá sa nazýva cukrom. Predtým sa v Európe miesto cukru užíval med.

Tlčený cukor v tme trochu svieti a pri 160 stupňov teploty sa roztopí. Veľká časť európejského cukru sa výhradne z cukrovej repy vyrába.

Zpomedzi rozličných druhov cukrov ako významnejšie nutno pripomenúť, mliečny cukor, ktorý sa užíva ako liek, jačmenný cukor a hroznový cukor.

Deťom v malých dávkach cukor dávať (čistý domáci biely, a nie rozlične farvený) je prospešné. To je chybná mienka, že sa takýmto cukrom zuby kazia. Učení chemici dokázali, že k peknému vyvinutiu zubov práve treba cukor, lebo z tohoto sa vyvinuje vápenná časť, ktorá je potrebná k vyrastaniu zubovej kosti. To sa síce môže prihodiť, že sa dieťaťu pri hryzení cukru môže puknúť glasúra niektorého zubu, ale to sa môže stať pri každom tvrdom jedle, pri tom je ale cukor jedno najzdravšie jedlo, lebo vyvinuje teplotu tela a masť, zubom a žalúdku škodí len vtedy, keď sa bez miery užíva; v tom páde je ale škodné každé jedlo.

O záživnosti cukru za najlepší dôkaz môže sa to spomenúť, že v Nemecku aj vojsko dostáva cukor, keď sa vyberie na väčšie cvičenie. Každý vojak dostane niekoľko kúskov cukru na ten pád, ak by na svoj čas nemohol prísť k jedeniu, alebo ak by mal smäd a k vode by sa nemohol dostať. Niekoľkými kúskami cukru sa osvieži.

Ako treba uhlím správne kúriť.

Kúrenie uhlím sa čím diaľ tým väčšmi šíri a predsa veľmi mnokí nevedia, ako treba správne kúriť, a následkom toho mnoho uhlia nadarmo zmrhajú a tak nechtiac, toto užitočné palivo drakým robia. Pri správnom kúrení je hlavná vec, aby uhlie čím najdokonalejšie zhorého a aby pri spálení čím najmenej dymu bolo.

Zhorenie kamenného uhlia sa na taký spôsob sáva, že z toho uhlia, ktoré na oheň hodíme, plyny (gáze) vystupujú, ktoré sa s povetím, mrežou pece vstupujúcim, spoja a plameňom zhoria. Z kamenného uhlia ale tieto plyny tak rýchlo vystupujú, že veľká čiastka z nich nezhorí, ale v podobe dymu do komína utečie. Toto je ale hotová ztrata, ktorú len tak zamedzíme, keď uhlie do ohňa tak uložíme, že prekazíme uprchnutie nezhorených plynov. Najlahšie sa to tak môže stať, keď horiace uhlie — ak čerstvým uhlím chceme pec naplniť —

vždy zad potisneme, čerstvé ale uhlie hneď na predku pri dverkách pece umiestime. Z čerstvého uhlia sa vyvinujúci plyn nútený je tak ponad horiace uhlie ísť a tam medzi tým dokonale zhorieť. Pri takomto umiestení uhlia nevyvinie sa tedy dym, ale všetky plyny celkom zhoria a teplotu spôsobia.

Pri takomto jednoduchom pokračovaní, možno s menej uhlím, tedy s menším výdavkom, väčšiu teplotu docieľiť.

DOPISY.

Richvald (Kristályfalva, Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vysokoctený Pán Redaktor!

Prosím vás, ráčte uverejniť môj nasledujúci dopis v našom «Krešťane».

Krásny a zriedkavý výlet pod vedním svojho farára mali dňa 22. augusta údovia nášho katolíckeho mládeňského spolku. V ten deň popoludní boli sme totiž na čarokrásnych poľských Troch Korunách, pri rumoch nekdý chýrneho poľského zámku sv. Kunigundy, dcéry uhorského kráľa Bélu. III., a pri krásnej soche sv. Kunigundy. Tam sme si odbavili lauretanské litánie. dačo zo sv. Ruženca, nad rumami sme si odspievali pápežskú, uhorskú, poľskú hymnu a niektoré slovenské piesne.

Pán farár nám vysvetlil na krátko význam týchto miest, ako aj Červeného Kláštora, okolo ktorého sme išli. S najkrásnejšími pamiatkami a v najlepšej nálade sme sa vrátili domov. Úprimne môžeme povedať, že takého dobrého a milého dňa sme za nášho krátkeho života ešte nemali. Každému vrele odporúčame, aby si tie čarokrásne miesta starodávnych ekýrnych časov a tie krásne diela všemohúcnosti božej aspoň raz za života pozrel.

Keď je už reč o našom spolku, s najväčšou vďakou spomenúť musím aj to, že našemu spolku najnovšie darovali niektorí nižnolapšanskí gazdovia 6 kor. 30 hal. Ján Recha, farár z Majecek ale 2 koruny. Pán Boh zaplať.

Úd spolku.

* * *

Relov (Spišská Magura).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom oblúbenom «Krešťane».

Nešťastlivým relovským pohorelcom od ostatného výkazu svojimi veľkodušnými darmi prispeli nasledujúci dobrodincovia: Richvaldskí veriaci dali znovu 11 korún, náš ablegát barón Karol Jungenfild 50 kor., jeho brat

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hneď**

Beretvás-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuhšie
migrén-hlavy bolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest. Pri 3 skatulkách
zasielka franko..

20 kor., Michal Majercsák, farár v Matašovcach, 10 kor. Vavríneec Égi, klerik z Vaskúta, 10 kor., Štefan Hatyár, farár z Gombášu, 9 kor., Michal Juresó z Hranovnic 1 kor., Ladislav Herbst, farár z Proséku, 2 kor. a Michal Paulovics z obce Jalsó (st. nitrianska) 6 kor. Pán Boh hojne zaplať! Prosíme aj ostatné milosrdné duše o pomoc, na ktorú sú tí ubohí veľmi odkázaní. Milodary sa na nasledujúcu adresu majú poslať:

Farský Úrad Relov, ostatná pošta Hanusfalu, Szepes megye. *Uprimný priateľ ľudu.*

K našemu vyobrazeniu.

Roosevelt, bývalý praesident Spojených Štátov Severnej Ameriky, sdrzuje sa prítomne v Afrike a poľuje na levov. Takúto nebezpečnú poľovačku predstavuje nám dnešné vyobrazenie.

Vyzvanie k predplateniu.

O nedlho vstúpime do štvrtého štvrtročia. Vyzývame z tejto príležitosti všetkých pánov predplatiteľov našich, aby predplatky na náš časopis obnovili s obratom pošty. Zvlášte dlžníkov našich upomínáme, aby nám bezodkladne odoslali svoju podlžnosť. Ctené obecnstvo katolícke konečne prosíme, aby časopis náš čo možno v najširších kruhoch rozširovať si nezfažovali. «Kresťan», ako časopis čisto katolícky a opravde ľudový, zaslúži, aby ho podporoval každý verný katolík.

Predplatná cena:

na celý rok ... .. 4 koruny,
na pol roka ... .. 2 koruny,
na štvrt roka ... .. 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výš-udané predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Odkazy redakcie.

J. H. V. Vďačne sme prijali.

P. H. V. To sa rozumie. Čítajte len v katolíckom duchu písané noviny.

V. B. S. Príde budúce.

Z. H. F. Majte sa okolo Jednoty. Tam dostanete najlepšiu radu v každej záležitosti.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 11. septembra.

Uradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 27·60—28·80, stolnobelohradská K 27·40—28·50, peštianska K 27·60—28·65, banátska K 27·60—28·65. — *Raž*: prvotriedna K 19·10—19·30, druhotriedna K 18·90 do 19·00. — *Jačmeň*: prvotriedny K 14·35—14·65, druhotriedny K 14·00—14·20. — *Proso*: K —.— do —.—. — *Ovos*: prvotriedny K 15·20—15·50, druhotriedny K 14·60—15·00. — *Kukurica*: K 15·20—15·40. *Repica*: K 27·00—28·00.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
č.	22·20	21·80	21·40	27·00	20·50	19·80	18·80
č.			7	7½	8		
K			16·50	14·80	8·20		

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Drobné otruby: K 5·90, hrubé K 6·00.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 18·00—19·50, fazuľa strakavá K 19·00—19·50. — **Hrach**: nelúpaný, čistý K 29·00—32·00, lúpaný K 45·00—54·00. — **Šošovica**: čistá K 25·00—36·00. — **Konopné semä**: K 18·00 do 19·00. — **Mak**: K 54·00—58·00. — **Rasca** (kmin): Kor. 107·00—108·—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 174·00—175·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 150·00—151·00, 3-kusová K 154·00—155·00. vidiecka K —.—.— za 100 kilogr.

Datelinové semä: Červená datelina K —.—.—, lucerna jasnozrná K —.—.— za 100 kg.

Lekvár: srbský K 40—42, bosenský K 48·00—50·00 po 50 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 36·00—38·00, srbské (100 kusové) K 33·00—35·00 po 50 kilogrammoch.

Spiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom 176·00 do 177·00. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 49·00—49·50.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 35·00, fiumánsky White-Star (***) K 29·00 za 100 kilogr. so sudom.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 6·50—7·00, žlté K 6·80—6·90 za 100 kilov.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 82·00 do 82·50, kockový K 84·00—84·50, žltý K 82·00—82·50 za 100 kilogr.

Vajcia: prima uhorské K 76—78, od Tisy K 76—77, sedmohradské K 74—76 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2·40—2·50, k vareniu K 1·70—2·00 syr 14—20 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy krmené K 1·50—1·70 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 1·30—2·50, sliepky na polievku K 3·30—4·30 za jeden pár.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Lacné české rie.

5 kilo : nové tmavé driapané kor 9-60, lepsié 12 kor.
Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor.
Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vnyimkou dovolené jestli sa poštové útraty vynahradia. — Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Cechy.)

Singerové

šijáce stroje ku každému cieľu pri garancii. Zarovnak aj viborné mluviace stroje a dasky k dostaniu najlacnejšie u

Josefa Haban
mechanika

v Budapešti Almásy-tér 14.

Obrázkový cenník na zia dost zdarma.

Za čistotu 30.000 korún.
zárukaSCHICHT
jeleňa mydlo je najlepšie.

Schichtové jeleňa znaku mydlo pre mimoriadne výborné vlastnosti jeho potrebovať sa môže ku všemožným cieľom čistenia: K osobnému čisteniu, ku praniu najčistejšej a hrubej bielizne, farvených látok, ku čisteniu kuchynského a izbového náradia, pokrovcov, domácich zvierat atď. atď. Dorába sa z najlepšej vyberanej hmoty.

Oznamy prijíma
administracia

'Kreštan'

Budapest, Szentkirályi-u. 28

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacne perie na postel!

1 kg. sivé drápané 2 K, leďšit 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snáh biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie papierie z prs 12 K. — Pri oblednani 5 kg. franko. —

Hotové postele z hustej tkanyni červeného, modrého, bieleho alebo žitého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 116 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perim 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovon lobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezodpovedné návrat peňazi. S. Benisch v Deschenitz číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franko zdarma.

Pri objednavkách na naše ohlasy,
prosime odvolávat za vždy na náš

časopis.

Rušeň!

!!! S 18 prvými vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvielej Ludvika Kállai elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlátebný stroj prítomnosti !!

Bez strojnika lahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobytá trieda pre stroje poľného hospodárstva ako:

parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatin adt.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podavily.

Cennik s obrazmi na žiadost zdarma a franko.

Rušeň!

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provozovanie parcellovania a ku tomuto cieľu udelovanie požíčiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadost prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požíčku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadost ochotne odosiela. — Výhody poluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majitel odpredá. 3. Kupec a odpredavatelja pozbavia sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavatel naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popreduku. — Zvláštné výhody ústavom povolenej požíčky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požíčky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požíčka vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhodnovrenie notárske. Ústav požíčku vypovedať nemôže.